

A főúttól kétsaroknyira

Az izzadó, trappoló, füstölgő Budapesten folyton történik valami: szirénák vijjogják körül a málladozó épületeket, unott képű jegyszedők ácsorognak a metrómegállóknak, turisták forgolódnak értetlenül, férjek mentegőznek kérelmetlenül, s helyenként érezni a tepertős pogácsa édeskés illatát. Aztán akadnak olyan napok is, melyeken rendkívüli események tompítják az állandó nyüzsgést, csupán néhány pillanatra, mielőtt minden újból rohanni kezdene. Ilyen esemény a kormányfő hirtelen bekövetkező halála is: „A miniszterelnök a szájához emelte a kanalat, a szemüvege mögül elégedetten ránc nézett, és lenyelte a levest. Aztán hirtelen megmerevedett, mint akibe áramot vezettek, a nyakán még egy ér is kidülledt. Amikor kiesett a kanál a kezéből, már mindenki tudta, hogy baj van, a legtöbben mégis halálos csendben figyelték, mintha valami koncerten vagy színházi előadáson lettünk volna, szóval figyeltük, ahogy a kanál pattan egyet a tányéron, leesik a földre, a kormányfő arca elszíneződik, nyelve kidülled a száján, majd elernyed, és fejével beledől a zöldseglevesbe.” S bár a város látszólag egy szempillantás alatt magához tér, a bűntényhez (már amennyiben az) kapcsolódó kérdések, kételyek, vélemények és elképzelések továbbra is ott szállingóznak a levegőben.

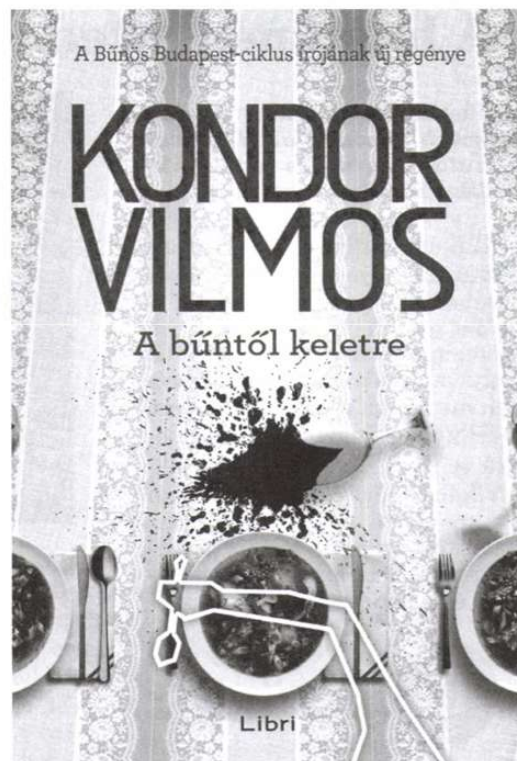
kritika

Kondor Vilmos *A bűntől keletre* című kötete egy politikai keretbe ágyazott gyilkosság felderítését beszéli el, s bár a nyomozás szerkezete kétségtelenül emlékeztet az angol krimik esztől és sártól tocsogó világára, a regény plasztikus jellegéből fakadóan képtelenek vagyunk elfeledni: ez a gyilkosság minálunk történik, az ismerős Közép-Kelet-Európában, kétsaroknyira a budai hegyekből lefele ereszkedő főúttól, Flavio csendes éttermében, mely a jelek szerint mégsem elég eldugott ahhoz, hogy megmenekesse az ötvenedik születésnapját ünneplő miniszterelnököt. Ferenczy, a középkorú és teljes mértékben átlagos rendőr társaival együtt nyomozni kezd, s míg eleinte szentül hiszi, hogy egy ilyen kaliberű munkát csakis csapatban lehet eredményesen elvégezni, hamarosan rá kell jönnie: a titok nyitja teljesen máshol keresendő, mint ahol a rendőrség és a szakszolgálat különböző politikai érdekek mentén kutakodni akar, Gabriellán és akupunktúrára kényszerült kutyáján kívül senkiben sem bízhat, az akadályozott nyomozás miatt pedig egyedül, fiktív személyazonossággal kell válaszokat keresnie. Gyilkosság történt-e? Amennyiben igen, vajon az ellenzék áll-e a rafinált, ironiával elkövetett bűntény mögött? Hol mosódik egybe a politikai logika és a magán-

érdek? Hogyan alakítja a sajtó az eseményeket, a közvéleményt és ezáltal az egész országot?

A bujkálással, vodkával, SIM-kártyákkal és fejfájással körített nyomozás során sikerül Ferenczynek felfejtenie a gyilkosság körülményeire vonatkozó részleteket, olyan elfeledettnek hitt eseményeket, melyek egy egészen új irányba, a „bűntől keletre” mutatnak, s megtörik a látszatvilágát. Apránként mindenki gyanússá válik, ahogyan ezt már Agatha Christie történetei kapcsán megszokhattuk, s miközben Ferenczy a kormányfő múltjának szétszalazásán ügyködik, a jelenkori társadalom számos nyavalyája is megfogalmazódik: egy házaspár a gyilkosságot követő felbolydulásban a mindennapi megélhetésről próbál gondoskodni („Egy élelmesebb tanú a zűrzavart kihasználva retiküljébe evőeszközöket tömködött, férje zsebéből meg szalvétába csomagolt sonka került elő, nagyjából negyvenedikányi”), Rogattoni Károly (vagy egyszerűen csak Rohadt Tóni, ahogy Ferenczy nevezi) minden nagyobb bűnügynél jelen van, kinyomoznia azonban semmit sem sikerül („Mihelyst eltűntek a kamerák, neki is nyoma veszett, és csak akkor került elő megint, amikor nyilatkozni kellett, mert akkor felvehette legjobb öltönyét és legmegnyerőbb mosolyát, és a Hír TV jeges arcú műsorvezetőiről is leolvastotta a bugyit”), a csapból is „valóságshowk” folynak és még a hamburger sem az igazi („Ferenczy szeretne volna kinyomozni, hogy mégis kitől eredeztethető a magyar burger, de tudta, hogy a fél élete rámenne, és akkor is csak odáig jutna, hogy egyszer volt valaki, akinek a sógora kamionsofőr volt, és egyszer Münchenből hazafelé jövet evett egy hamburgert, amely állati finom volt, vett is gyorsan kettőt, hogy hazahozza a feleségének meg a testvérének, de mire a határra ért, az egyiket megette, a másikat meg elkobozták a határőrök a pucér nős magazinokkal, a Pink Floyd-lemezekkel és a török farmernadrágokkal együtt, így aztán a kamionsofőr csak leírni tudta, hogy milyen volt az a híres hamburger, és végül ez lett belőle”).

Kondor világát kérdések szövik át, folytonos visszakerdezések és rákérdések a legegyszerűbb élethelyzetektől a nehézkes és fejtörő nyomozásig, s ezek a kérdőjelek lassanként megbontják a gondosan előkészített látszatot. Az egyszerű, köznap képekbe ágyazott krimi épp közelsége és ismerős jellege miatt válik olyannyira érdekfeszítővé, életszerűvé, humora és játékosága főként a mindannyiunk által folyamatosan megélt helyzetek tudatosításából fakad. Ferenczy egy szabadnak tűnő, ám elfojtó rendszer önkényes fondorlatait leplezi le azáltal, hogy hajlandó kérdezni, majd lassanként beférkőzni a fonnyadt arcok, kellemetlen hangúlyok és dühtől feszülő erek mögé, s bár magánéleti szempontból meglege-

tősen esetlen és elkeveredett, az izzasztó nyargalásokban, kocsmái szóváltásokban és műanyagpoharas kávékban mintegy feloldódni látszik minden személyes góc és kétely: a Gabriellával való édeskettes, intézetben lévő apjának kísérteties látványa („[...] a két élénken figyelő zöld szem éles ellentétben állt a baloldalt lefitytyedt szájával, a nagyjából érzéketlen arccal, a beesett bal vállal és a céltalanul ölben tartott bal kézzel”) és önmaga. Gyerekkori ambíciója bebizonyítani, hogy apjához hasonlóan ő is képes egy sikeres nyomozás lebonyolítására, s ezt nem akadályozhatja meg sem Jegrics, sem a borotvátlan szakszolgálatosok sora. „Magyarország miniszterelnöke meghalt.” Ez tény. Mint ahogy az is, hogy egy korty zöldsegleves végzett vele. S ennek miéértje újabb tényekben keresendő.

Az aprólékos, következetesen összeállított, humorral vegyített bűnügyi történet egyben egy olyan társadalomképet közvetít, mely többnyire talán mindannyiunk valósága, s melyet leginkább a tompaság és a tudatosság hiánya jellemez. Olyan zötykölődő világ ez, melyben a hétköznapiak változatlanul követik egymást, s melyben kérdések is alig vannak: „A metróban meleg volt, olyan meleg, hogy simán lehetett volna nagy tömbökbe vágva kimérni. Két ablak volt csupán nyitva, de azokon át se mozgott a levegő. Az utasok tikkadtan ültek, akár egy havannai buszjáraton Castro egy különösen kimerítő beszéde után. A sarokban egy szerelmespár csókolózott. Az ajtó mellett egy negyvenes nő ült zilált hajzattal és egy majdnem kopaszra nyírt komondorral. A meleget izzadság- és piaszag járta be. Ferenczy megállt a középső ajtóval szemben, megkapaszkodott, és erősen koncentrált arra, hogy ébren maradjon.”

Végül soron ez a gyilkosság bárhol megtörténhetett volna... akár tőlünk kétsaroknyira is.

Kondor Vilmos: *A bűntől keletre*, Libri Kiadó, Budapest, 2015.